

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

DR. FELDMAN ZSOLT
agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkár

Ügyiratszám: ApF/133-1/2011.

**MÓDOSÍTOTT
NEMZETI STRATÉGIA**

**ISKOLAGYÜMÖLCS-PROGRAM
2010/2011.**

(1234/2007/EK tanácsi rendelet 103ga. cikke és 288/2009/EK bizottsági rendelet 3. cikke alapján)

1. Célok

Magyarországon az 1990-es évek elején jelentős mértékű visszaesés volt tapasztalható a lakosság zöldség-, és gyümölcsfogyasztásában, amelynek eredményeként a fogyasztás messze elmarad az Egészségügyi Világszervezet által javasolt napi 400 grammos értéktől. A zöldség-, gyümölcs-fogyasztás a KSH (2008) adatai szerint az alábbiak szerint alakult:

1. táblázat

Zöldség-, gyümölcsfogyasztás alakulása Magyarországon 2002-2007. között

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gyümölcsfogyasztás (kg/fő/év)	48,1	52,4	48,5	45,1	44,6	44,9
Zöldségfogyasztás (burgonya nélkül) (kg/fő/év)	62,7	56,3	60	57,9	53,9	52,5
Zöldség-, gyümölcsfogyasztás összesen (kg/fő/év)	110,8	108,7	108,5	103	98,5	97,4
Napi öldség-, gyümölcsfogyasztás (kg/fő/nap)	0,304	0,298	0,297	0,282	0,270	0,267

Forrás: KSH, 2008

Mivel az egészséges táplálkozás alapvető szerepet játszik az elhízás gyakoriságának csökkentésében, és így azon egészségügyi problémák kockázatának visszaszorításában, amelyek kialakulásában szerepet játszik az elhízás – köztük a szív- és érrendszeri megbetegedések és a 2-es típusú cukorbetegség –, továbbá mivel az egészséges táplálkozási szokások gyermekkorban alakulnak ki, különösen fontos feladat a gyermekek zöldség-gyümölcs fogyasztásának hosszú távú növelése, és az

étkezési szokásaik megváltoztatása a túlsúlyosság és az elhízás elleni küzdelem érdekében.

Természetesen amennyiben a program révén sikerül hosszútávon és tartósan emelni a zöldség-, gyümölcsfogyasztást, az a zöldség és gyümölcs iránti kereslet növelésén keresztül hozzájárulhat a termelői jövedelmek stabilizálásához is.

2. Engedélyezett termékek

A 1234/2007/EK tanácsi rendelet I. melléklete IX. részében szereplő valamennyi fogyasztásra közvetlenül alkalmas friss zöldség és gyümölcs, valamint 1234/2007/EK tanácsi rendelet I. melléklete IX. részében szereplő olyan feldolgozott zöldség és gyümölcs, amely nem tartalmaz hozzáadott cukrot, zsírt, sót és édesítőt.

A programban a **regionális termékeket kell előnyben részesíteni** szervezési, logisztikai és környezetvédelmi szempontok miatt.

A regionális termékek előnye:

- Rövid szállítási távolság, kevesebb üvegházhatású gáz és egyéb káros anyag kibocsátás.
- Egyszer használatos göngyöleg helyett cseregöngyöleg alkalmazása.
- Nem szükséges szállítási szolgáltatás bevonása az iskolagyümölcs-programba.
- Alacsonyabb szállítási költségek, kedvezőbb szállítási költség/termékköltség arány.
- Közvetlenebb kapcsolat a kedvezményezettek és a beszállító között.
- Kisebb mennyiségek kiszállítása is lehetővé válik, így biztosítható a logisztikai központoktól távol eső, kis létszámú vidéki iskolák részvétele is az iskolagyümölcs-programban, azaz a tanulók hozzáférése az egészséges táplálkozást elősegítő intézkedéshez, ezzel is növelve esélyegyenlőségüket. Ezek az iskolák a fekvésük, illetve anyagi lehetőségeik révén ugyanis kevésbé tudják biztosítani a tanulók számára az esélyegyenlőséget javító intézkedésekhez, eszközökhöz való hozzáférést.
- Az oktatási intézmények és a beszállítók közös érdeke (a gyermekek zöldség-, gyümölcsfogyasztásának növelése) pozitív hatással lehet a program megvalósítására. Pl. a beszállító is érdekeltté válik a kísérő intézkedések végrehajtásában, hozzájárulhat azok körének bővítéséhez, finanszírozásához; a program helyi szinten betöltött promóciós szerepe következtében a beszállító fokozottan érdekelt a magas minőségű termékek szállításában.
- Könnyebben megszervezhető a termékek közvetlenül fogyasztásra alkalmas állapotban történő szállítása.

3. Biztonság

Az iskolagyümölcs-program keretében csak olyan fogyasztásra közvetlenül alkalmas termék szállítható az iskolákba, amely megfelel a gyümölcs- és zöldségágazatban a 2200/96/EK, a 2201/96/EK és az 1182/2007/EK rendeletre vonatkozó végrehajtási szabályok megállapításáról szóló, 2007. december 21-i 1580/2007/EK bizottsági rendelet I. mellékletében előírt forgalmazási-minőség szabványokban meghatározott I. osztályra vonatkozó követelményeknek és a hatályos növényvédőszer-maradék határérték előírásoknak, valamint a feldolgozott termékek esetében a hatályos élelmiszer-biztonsági és higiéniai szabályoknak.

A fent említett előírásoknak való megfelelést a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal ellenőrzi.

4. Modell

Földrajzi szint: nemzeti program.

Az iskolagyümölcs-program megvalósítására országos szinten kerül sor az iskolák részvételi szándékának figyelembevételével.

Disztribúció szervezése: decentralizált.

Elosztási modell: tanulónként legalább heti 1 adag, hetenként legfeljebb 4 adag, tanítási/foglalkozási naponként legfeljebb 1 adag termék kerül kiosztásra, a termékek iskoláknak történő szállítása legalább heti gyakoriságú.

5. Időtartam

A program időtartama legalább két hónap az első és a második tanítási félév tekintetében egyaránt. A közoktatási intézmény és a beszállító megállapodhat ennél hosszabb időtartamban is, amely azonban leghamarabb a tanév első napján kezdődhet, és legkésőbb a tanév utolsó napján ér véget.

6. Eszközök

Nem támogatandó a berendezések beszerzése, bérlése, kölcsönzése és lízingje, mivel a beszállító a terméket tisztítva, fogyasztásra közvetlenül alkalmas állapotban adja át az iskolának.

7. Célcsoport

Az iskolagyümölcs-program célcsoportja a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 20. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése szerinti általános iskola 1-4. évfolyamán tanuló gyermekek.

A célcsoport előnyei az iskolagyümölcs-program szempontjából:

- könnyen formálhatók az étkezési szokások,
- az elsajátított szokások hosszú távon fennmaradnak,
- az alsó tagozatosok az iskolán belül nem vándorolnak, így az osztályteremben, nyugodt körülmények között és „szervezetten” (a tanító jelenlétében) fogyaszthatják el a terméket, amely megkönnyíti a termék kiosztását, valamint egyes kísérő intézkedések alkalmazását.

8. Az oktatási intézmény fogalma

Közoktatási intézmény: a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatási törvény) 3. § (2) bekezdésében meghatározott fenntartású, a közoktatási törvény 20. § (1) bekezdés b) és f) pontjában meghatározott intézmény.

9. Az érdekeltek szerepvállalása

Az iskolagyümölcs-program stratégiájának és feltételeinek kidolgozásában részt vesz a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium, az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet, a Belügyminisztérium, a FruitVeB Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács, valamint a termelői érdekképviseleti szervezetek.

A kísérő intézkedések és a kommunikáció megvalósítása alapvetően a közoktatási intézmény és/vagy a beszállító kötelessége. A kommunikációban szerepet vállalhat a zöldség-gyümölcs szakmaközi szervezet, míg a kísérő intézkedések végrehajtásában az egészségügyi és az oktatási hatóság, valamint a zöldség-gyümölcs szakmaközi szervezet.

10. A programban alkalmazható kísérő intézkedések

Az iskolagyümölcs-program során a program hatékonyságának biztosítása érdekében legalább egy kísérő intézkedést végre kell hajtani. A kísérő intézkedések a célcsoport egészséges étkezési szokásokat, illetve gyümölcs- és zöldségágazatot érintő ismereteinek fejlesztésére irányul.

A választható kísérő intézkedések:

1. Az iskolagyümölcs-programmal kapcsolatos interaktív honlap létrehozása. Az intézkedés önállóan nem, csak más kísérő intézkedés kiegészítéseként alkalmazható.
2. Zöldség-gyümölcs termelői csoportokhoz, termelői szervezetekhez, termelőkhöz szervezett tanulmányutak.
3. Oktatási anyag, oktatási segédlet készítése/készíttetése és annak alkalmazása az egészséges étkezési szokásokat érintő ismeretek fejlesztése érdekében.
4. Az egészséges étkezési szokásokat, illetve gyümölcs- és zöldségágazatot érintő ismeretek oktatása valamennyi az iskolagyümölcs-programban résztvevő tanuló részére legalább három foglalkozási alkalommal.
5. A tanulók zöldség-, gyümölcsfogyasztásának és egészséges életmódjának ösztönzése érdekében szervezett verseny, pályázat, adott jutalom (apró ajándékok, pl. póló, matricák, kitűzők, írószerek, órarend, naptár, uzsonnas doboz, sportszer stb.).
6. Kóstoltatás: legalább egy alkalommal 4 gyümölcs- és 4 zöldségféle biztosítása tanulónként. Az intézkedés kizárólag a beszállító és a közoktatási intézmény közös felelősségével alkalmazható.

A közoktatási intézmény (az intézmény fenntartójának tájékoztatása mellett) és a beszállító a támogatott termék szállítására vonatkozó megállapodásban rendelkezik arról, hogy az alábbiakban ismertetett intézkedések közül mely(eke)t valósítják meg, és hogy ki a felelős az intézkedés(ek) végrehajtásáért (a közoktatási intézmény, a beszállító vagy mindkettő).

A kísérő intézkedések a célcsoporton túl szolgálhatják más korosztályok ismereteinek fejlesztését is. A kísérő intézkedéseket alapvetően helyi szinten kell megvalósítani. Bizonyos intézkedések esetében, pl. iskolagyümölcs honlap fenntartása, a kísérő intézkedéshez való hozzáférés nem korlátozható.

11.A program költségvetése

A 288/2009/EK bizottsági rendeletben Magyarország számára elkülönített közösségi támogatás összege: 4.199.256,- EUR. A közösségi támogatási arány 69%.

A kötelező tagállami hozzájárulás a rendeletben meghatározott közösségi támogatási arány alapján: 1.886.622,- EUR. A tagállami támogatási arány 31%.

Összesen: 6.085.878,- EUR

A tagállami hozzájárulást állami forrásból kell finanszírozni tekintettel a szülők többségének anyagi leterheltségére, valamint arra, hogy a magánszféra és a szülői hozzájárulás országos szinten, egységesen nem biztosítható.

Nem támogatandó a különszámlázott szállítási költség. A szállítási költséget a termék ellenértékének kell magában foglalnia.

A program költségvetésének 5%-át az 288/2009/EK bizottsági rendelet 5. cikk (1) bekezdése b) pontjának ii) alpontjában hivatkozott költségek fedezésére kell fordítani.

12.Menedzsment

Felelős: Vidékfejlesztési Minisztérium

Kapcsolattartó:

Név: MOLNÁR Marianna
Beosztás: főtanácsos
Intézmény: Vidékfejlesztési Minisztérium
Cím: 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11., Magyarország
Tel.: +36 1 301 4511
Fax: +36 1 301 4702
E-mail: marianna.molnar@vm.gov.hu

13.Hozzáadott érték

Magyarországon korábban nem volt a stratégiában bemutatott iskolagyümölcs-programnak megfelelő program. Rövid időtartamú (néhány hetes) kísérleti programokra, illetve termék szétosztás nélküli promóciós programra volt csupán példa.

Az iskolagyümölcs-programban a zöldség-, gyümölcsstermékek kiosztása a szokásos, iskolai étkezések keretében biztosított zöldség-, gyümölcsmennyiségen felül történik. A kiosztást az iskolai étkezésektől függetlenül, attól eltérő időben kell elvégezni. Ez, valamint az elfogyasztott termék táplálkozás-élettani előnyeinek a tudatosítása biztosítja az iskolagyümölcs-program hozzáadott értékét.

Budapest, 2011. január 21.

Dr. Feldman Zsolt